

Kwestie związane z aktualnym statusem rozwoju miast, a co za tym idzie – ich planowaniem i zagospodarowaniem są przedmiotem debaty o długiej historii, aktualnie prowadzonej nie tylko w wąskich kręgach specjalistów, ale także na forum publicznym. Dla lepszego zrozumienia przyczyn obecnego stanu rzeczy np. jakości życia w metropoliach, suburbanizacji czy kryzysu ładu przestrzennego i analizy dalszych perspektyw istotne jest spojrzenie w przeszłość zagadnienia, tym bardziej, że można znaleźć w niej nie tylko powszechnie znane karty takie jak budzące międzynarodowe zainteresowanie programy powojennej odbudowy miast, ale także różnorodne interesujące i inspirujące przykłady aktywności i rozwiązań przyczyniających się w późniejszym okresie do poprawy jakości środowiska życia mieszkańców.

Postać szczecińskiego urbanisty Piotra Zaremby (1910-1993) jest przykładem zapomnianego, międzynarodowego dzieła i sukcesu w tej dziedzinie. Jego nowatorska i oryginalna myśl, oraz sprzężona z nią szeroka działalność projektowa, edukacyjna i konsultacyjna prowadzona w kilkudziesięciu krajach na czterech kontynentach wywarły istotny wpływ nie tylko na kształt myśli urbanistycznej w Polsce i na świecie, ale także charakter środowiska cywilizacyjnego wielu regionów i miast w kraju oraz poza nim.

Bezpośrednim impulsem dla niniejszego projektu badawczego jest zachowany, bogaty zasób osobistych zapisków i notatek Zaremby, na który składają się między innymi bogato ilustrowane dzienniki z podróży służbowych. Wyniki szeroko zakrojonych badań archiwalnych oraz kwerend bibliotecznych przyczynią się nie tylko do przywrócenia tej niezwyklej postaci właściwego miejsca w historiografii polskiego i światowego planowania przestrzennego, ale też umożliwią uzupełnienie istotnych luk w dotychczasowym stanie wiedzy. Pozwoli to na stworzenie solidnej podstawy do dalszych badań i interpretacji, wnosząc istotny wkład w dalsze rozwinięcie najważniejszych, diskutowanych aktualnie przez historyków i teoretyków architektury problemów, wzbogacając je o marginalnie dotychczas uwzględnianą (ze względu na jej słabe rozpoznanie) perspektywę specjalisty-eksperta z kraju socjalistycznego.

Przykład działalności zawodowej Piotra Zaremby rzuca nowe światło na zagadnienia związane z edukacją architektoniczną, ewolucją praktyki architektoniczno-urbanistycznej, międzynarodowym transferem wiedzy i powiązania działalności projektowej z polityką. Proponowany projekt badawczy nie ogranicza się przy tym do uzupełnienia aktualnej panoramy historii architektury, urbanistyki i planowania przestrzennego, ale jego celem jest dostarczenie przykładu umożliwiającego krytykę założeń współczesnej historiografii dotyczących np. znaczenia zimnowojennego podziału świata dla kształtowania się międzynarodowych sieci współpracy.